

נשיא ומייסד
הרב שאול ישראלי זצ"ל

חֶמְדַּת יָמִים

HEMDAT YAMIM

פְּרֻשַׁת הַשְּׁבוּעַ שֶׁלח תשפ"ג

ימי התקומה' - באו שְׁעָרֵינוּ בְּתוֹדָה, אֵיךְ? (חלק ו)

הרב יוסף כרמל, ראש כולל יארץ חמדה'

הצענו להחליף את הפטרת יום העצמאות, בדחילו ורחימו, אחרי בקשת המחילה, ואולי אף לקבוע את הפטרת יום ירושלים לנבואת מיכה (המופיעה בפרקים ג-ד). עיינו בדברינו [לפרשת בהעלותך](#). נבואת מיכה עוסקת בגאולה המגיעה בהתעוררות דלתתא, ביוזמה הבאה מעם ישראל, והגאולה באה בידי אדם. נוכח זאת תוך עיון בפסוקים.

תקופת אתחלתא דגאולה של ימינו, כוללת גם את ימי החורבן הנוראי של יהדות אירופה. שישה מיליון יהודים ובתוכם מליון וחצי ילדים, נשחטו ונטבחו באכזריות נוראה, בעזרת טכנולוגיה ומדע, שגויסו ליצירת מוות וחורבן, בדרכים שאיש לא העלה בדמיונו. מאות בתי מקדש מעט, ובתי מדרש חרבו עד היסוד. עם ישראל דמה לערימת עצמות יבשות. אי לכך, תחילת ההפטרה תהיה פסוק החורבן הנורא: "לָכֵן בְּגִלְלָתְכֶם צִיּוֹן שָׁדָה תִּחְרַשׁ וִירוּשָׁלַם עֵינֵי תְהִיָּה וְהָרַבִּית לְבָמוֹת יַעַר" (מיכה ג' יב).

להבדיל, מאפיין שני של תקופתנו, הוא קיבוץ הגלויות הנפלא המתרחש מול עינינו. עליה אחרי עליה, שרובה הגדול הגיע בהתעוררות מלמטה. הדחיפה הגדולה באה מהקמת התנועה הציונית, ואחר כך בעקבות הקמת מדינת ישראל, שנשלטה על ידי רוב של מי שאינו מכונה 'שומרי תורה ומצוות'. עין בעין אנו רואים בשובו של עם ישראל לארצו, ובקבלת הפנים הנפלאה שארץ ישראל מקבלת את בניה, שכנראה מהווים רוב, או כמעט רוב עם ישראל בארצו. מיכה המורשתי ניבא על כך לפני אלפיים ושבע מאות שנים: "בַּיּוֹם הַהוּא נֶאֱסָף יִלְנָק אֶסְפָּה הַצִּלְעָה וְהַנְּדָחָה אֶקְבָּצָה וְאֶשְׂרַחֲרְעֵתִי" (שם, ד' ו). גם המשך הנבואה על תקומת השארית התקיימה בדורנו. מדינת ישראל היא אחת המדינות החזקות ביותר בעולם מבחינת פיתוח מדעי וחדשנות, פיתוחים חקלאיים, שיפור יבולים והתפלת מים. היא מובילה בעולם מבחינת פיתוחים רפואיים, שיפור איכות החיים והארכת תוחלת החיים בבריאות טובה. וז"ל הנביא: "וְשִׁמְתִּי אֶת הַצִּלְעָה לְשִׂאֲרֵיתָ וְהַנְּדָחָה לְגוֹי עֲצוּם" (שם ד' ז).

לפני כמאה שנה שבי ציון הלכו בעקבות נבואת מיכה, והתיישבו באיזור גוש עציון. ונפרש. הנביא ניבא: "וְאָתָּה מְגִדֵּל עֲדָר עֲפָל בַּת צִיּוֹן עֲדִיךָ תֵּאָתֶה וּבָאָה הַמְּמַשְׁלָה הָרְאשֹׁנָה מִמְּלֶכֶת לְבַת יְרוּשָׁלַם" (שם ד' ח). הביטוי מְגִדֵּל עֲדָר מופיע גם בתורה: "וַיִּסַּע יִשְׂרָאֵל וַיֵּט אֶהְלֵה מִהָלְאָה לְמְגִדֵּל עֲדָר" (בראשית ל"ה כא).

התרגום המיוחס ליונתן על בראשית (שם) מפרש - אֶתְרָא דְמַתְמָן עֲתִיד דְאֶתְגְּלִי מִלְפָּא מְשִׁיחָא פְסוּף יוֹמָא. כלומר, המקום בו יתגלה המשיח לעתיד לבוא.

גם תרגום יונתן על מיכה (שם) מבאר כך: "כְּנִשְׁתָּא דְצִיּוֹן לָךְ עֲתִידָא מְלֻכּוּתָא לְמִיתִי וְיִיתִי שְׁלִטוֹנָא קְדָמָא לְמַלְכוּת פְּנִשְׁתָּא דִירוּשָׁלַם". כלומר, במקום זה עתידים להתחדש המלכות והשלטון העצמאי היהודי, לעתיד לבוא. לכן, נבחר מקום זה כמקום בו יתחדש הישוב היהודי בעת החדשה, בין חברון לירושלים. מתיישבים אלה לא חיכו לירידת בית המקדש מן השמים, ולא חיכו להיפתחות השמים וירידת משיח בדרך לא טבעית. הם בנו יישוב חדש בארץ ישראל, במקום בו עתיד המלך המשיח להתגלות. גאולת אדמות גוש עציון הפכה לסמל לאומי עד ימי הקמת המדינה, כשישובי הגוש נפלו עם הכרזתה, כמו גם כיסופי הבנים לחזור ולחדש את ההתיישבות במקום, ובבניין כל האזור מחדש.

היום גרים באלון שבות, בעיר האפרת ובכל שאר היישובים בגוש זה, עשרות אלפי יהודים כ"י. לאחר הקמת המדינה, אזרחיה הנאמנים, בתמיכת יהודי התפוצות, בנו את צה"ל - צבא ההגנה לישראל, שבסייעתא דשמיא עצומה, הביס את כל צבאות ערב שנאספו במלחמת השחרור, כמתואר בנבואת מיכה: "וַיַּעֲתָה נְאֻסָּפוּ עֲלֶיךָ גוֹיִם רַבִּים הָאֲמָרִים תִּחְנָף וְתִחַז בְּצִיּוֹן עֵינֵינוּ" (שם ד' יא), הציבור הנאמן המשיך בכך במלחמת ששת הימים, ועוד יותר במלחמת הישועה הגדולה - מלחמת יום הכיפורים. שימעו של הצבא ושימעו של כוחות הביטחון התפשט בכל העולם. התעשיות הביטחוניות משמשות מגדלור עבור כל אומה החפצה להגן על עצמה מפני כוחות הרשע. גם על כך ניבא הנביא מיכה: "כִּי קִבְּצָם פְּעָמִיר גְּוָנָה: קוּמִי וְדוֹשִׁי בַת צִיּוֹן כִּי קָרְנָךְ אֲשִׁים בְּרִזְל וּפְרָסְתֶיךָ אֲשִׁים נְחוּשָׁה וְהִדְקוֹת עֵמִים רַבִּים" (שם ד' יב-ג).

פסוקים אלה מתאימים מאוד לגאולה המתרחשת מול עינינו, גאולה של התעוררות מלמטה. **נחזור ונקרא לגדולי ישראל לשקול את החלטתם הקודמת ולהחליפה בהצעה זו.**

נמשיך ונזכיר לכולם (כן! לכולנו!) כי נהיגת כבוד זה בזה, מקרבת את האיחוד המיוחל של כנסת ישראל וקודשא בריך הוא ואת גאולתנו השלמה בב"א.

לע"י הנופלים במערכה על הגנת המולדת הי"ד

לְעִילוֹי זְשֵׁמַת

הרב ישראל רוזן י"ג בחשוון תשע"ח	הרב יהושע רוזן ט"ו באדר א' תשפ"ב	מר משה וסרצוג כ" בתשרי תשפ"א	פרופ' ישראל אהרוני י"ד בכסלו תשפ"ג	הרב ד"ר ג'רי האכבוים י"ח באדר ב' תשפ"ב
מר מיר לאה מאיר כ"ז בניסן תשפ"ב	גב' צפורה בת יונה דונייר נלב"ע י"ב אדר א'	מר יצחק טרשנסקי כ"ח באדר תשפ"א	מר זליג וגב' שרה ונגרובסקי כ"ה בטבת תשפ"ב / י' בתמוז תשע"ד	מר שמואל וגב' אסתר שמש י"ז בסיוון / כ' באב
בלהה בת ישראל מרמורש ז"ל א' מנחם אב תשפ"א	הרב שלמה מרזל י' באייר תשע"א	הרב שמואל כהן שבט תשפ"א	ר' מאיר וגב' שרה ברכפלד (שרה - ט"ז בטבת תש"ף)	הרב אשר וגב' סוזן וסרטיל ט"ז בכסלו / אלול תש"ף
חיים לייב בן מיכאל קרייסל ב' שבט	הרב ראובן וחייה לאה אברמן ט' בתשרי תשע"ו / כ' בתשרי תשפ"ב	ר' שמואל וגב' רבקה ברנדמן ט"ז בטבת תשפ"ג / ח' באייר תשפ"א	ר' אברהם ומרת גיטה קליין י"ח באייר / ד' באב	ר' אליהו כרמל וגב' מלכה טויבע כרמל ח' באייר תשע"ו / י"א במנחם-אב תשס"ט
לע"י הרב יוסף מרדכי שמחה שטרן ז"ל נלב"ע כ"א באדר א' תשע"ד			צפורה בת יונה דונייר ע"ה נלב"ע י"ב אדר א'	גב' ג'ולי קושיצקי י"ט באדר ב' תשפ"ב

חֶמְדַּת הַשַּׁבָּת

הרב בצלאל דניאל – ראש תוכנית מורנו מבית 'ארץ חמדה'

שכחת מוקצה על בסיס לדבר האסור

בשבועות האחרונים אנו עוסקים בהלכות מוקצה המוגדר כבסיס לדבר האסור. למדנו את אחת הגמרות היסודיות (המופיעה במסכת שבת דף קמב ע"ב). שם מובא בשם רבי יוחנן שיש להבחין בין חפץ מוקצה שנשכח על בסיס לפני השבת, ובין חפץ מוקצה שהונח על הבסיס בכוונה תחילה. את המוקצה בכל מקרה אסור לטלטל. אך אם המוקצה הונח על הבסיס, אסור לטלטל את הבסיס במשך כל השבת, גם אם המוקצה יסור ממנו. לעומת זאת, אם המוקצה נשכח על הבסיס, מותר להפיל (להטות או לנער) את המוקצה ולטלטל את הבסיס. הניגוד בין "שוכח" ובין "מניח" מעניין. לכאורה אפשר להניח חפץ ולאחר מכן לשכוח ממנו. על פניו אלו אינם הפכים ממש. על כן עלינו לברר מה הלכתית נחשבת "הנחה" של המוקצה, ומה נחשבת "שכחה".

תרומת הדשן (סימן קצג) נשאל אם חפצים הנמצאים במגירה (תיבה) ועל גביהם הונחו חפצים מוקצים נעשים בסיס לדבר האסור. בלשון השאלה הוא מעלה שתי סברות מדוע הגיוני לא להגדיר את החפצים הללו כבסיס לדבר האסור:

1. החפץ המוקצה הונח עליהם זמן רב לפני השבת.
  2. מטרת הנחת החפץ שם היא הנחתו במגירה, לא דווקא על גבי החפצים הללו.
- בדברינו בשבוע זה ובבא נברר את ההלכה ביחס לשני השיקולים הללו.

מדוע בסיס לדבר האסור נאסר בטלטול? תרומת הדשן אומר שהמודעות של המניח שמוקצה מונח על הבסיס, וממילא הוא ייאסר בטלטול במשך השבת, היא שמקצה אותו משימוש במהלך השבת. בשבועיים האחרונים עסקנו בחידושו של ר"ת לאור הגדרה זו: אם מראש האדם מתכוון להפיל את המוקצה מן החפץ, הוא לא ייאסר כבסיס לדבר האסור, מכיוון שמראש הייתה מחשבה להתיר את הטלטול של הבסיס בהמשך השבת.

רש"י (מסכת שבת דף קמב ע"ב) אומר שאם שכח את המוקצה על החפץ בין השמשות – מותר להפיל אותו, והוא אינו נהפך לבסיס לדבר האסור. הרמב"ם (הלכות שבת פרק כה, יז) אומר שאם הניח את המוקצה מערב שבת – הבסיס ייאסר. תרומת הדשן מסיק מניסוחים אלו של רש"י והרמב"ם שאם לא הניח במודע סמוך מספיק לשבת, החפץ לא יהפוך לבסיס לדבר האסור. בסיס לדבר האסור ייאסר רק אם הניח את החפץ ומודע למיקומו סמוך לכניסת השבת. הבית יוסף אינו מקבל את דיוקו של תרומת הדשן מדברי הרמב"ם, אך מסכים שדיוקו מלשון רש"י אכן משכנע. הוא פוסק (בשולחן ערוך אורח חיים סימן שט, ד) שאם הניח על דעת שהמוקצה יהיה שם בכניסת השבת החפץ הופך לבסיס לדבר האסור. אם כך, עולים להלכה הדברים הבאים:

הניח את המוקצה במודעות לכך שאם לא יתבצע שינוי פעיל המוקצה יישאר על החפץ בכניסת השבת – נעשה בסיס לדבר האסור.

אם בשעת ההנחה התכוון להסיר את המוקצה לפני שבת, ושכח לעשות זאת – החפץ לא יעשה בסיס לדבר האסור. הניח ללא מודעות לכך שהחפץ עלול להישאר על הבסיס בכניסת השבת – גם כך נראה מלשון השו"ע שהחפץ לא ייאסר כבסיס לדבר האסור. תרומת הדשן אומר שאם הניח בזמן קרוב מספיק לשבת ודאי ששם לב שהשבת קרבה, אך מלשון השו"ע אין הכרח שקיבל את דבריו, ועל כן אפשר להקל בכל מצב בו האדם לא חשב על כך שהמוקצה יישאר על הבסיס בכניסת השבת.

נזכיר את הדבר בו פתחנו: רבי יוחנן בגמרא אומר שאם המוקצה "נשכח" על הבסיס, הבסיס אינו נאסר. התברר שהבסיס יוצר רק אם באמת הייתה מודעות מספקת לכך שהמוקצה יהיה על הבסיס בכניסת השבת.

ניתן ליצור קשר עם הכותבים דרך: info@eretzhemdah.org

מתפללים לרפואתם השלימה, בתוך שאר חולי עם ישראל, של:

טל שאול בן יפה ר' יצחק בן בריינדל גיטה חוה ראגלה בת פיילא משה בן רחל עובדיה בן אסתר מלכה יוסף בן אורית	ניר רפאל בן רחל ברכה פנינה ציפורה בת מרים הילה צפנת בת שרה טובה הילל בן תמר שפרה אריה יצחק בן גאולה מרים ג'קלין בת רינה מיכאל אלכסנדר אברהם בן שרה מלכה	חנה בת אוריה נטע בת מלכה רבקה בת שרה בלה ירחמיאל בן זלטה רבקה חיים מרדכי פרץ בן אסתר מלכה אורי לאה בת חיה תמימה מאירה בת אסתר
---	---	---

הספר משטר ומדינה בישראל על פי התורה (4 כרכים) מאת הרב נפתלי בר אילן.

יצא לאור בעריכה חדשה בהוצאת מכון "ארץ חמדה"

הספר מתמודד עם אתגרי השעה הניצבים בפני המדינה היהודית העצמאית ע"י ניתוח וביור מקיפים במקורות. בין הנושאים הנדונים - משטר דמוקרטי ומלוכני, שלטון החוק, הפרדת רשויות, ביקורת שיפוטית, טוהר השלטון, מדיניות פיסקלית ומוניטרית, שירותי רווחה, סל תרופות, איכות הסביבה, משפט בינלאומי, אמנת ג'נבה, כבוד האדם וחירותו, פיתוח האישיות, זכויות אזרח ועוד ועוד.
זכה בפרס הרב קוק ופרס הרב ישראל של מכון ארץ חמדה.

לרכישה

שו"ת במראה הבזק

(מתוך ח"י)

Melbourne, Australia

מלבורן, אוסטרליה

תמוז תשע"ה

קשירת חצוצרות

שאלה

יש לי מטופלת בת 37, אם לשבעה ילדים (שלושה בנים וארבע בנות) כרגע נמצאת בשבוע 28 להריונה (כלומר היא אמורה ללדת בעוד כחודשיים) ובהריונה הקודם עברה ניתוח קיסרי. בהיריון הנוכחי מוקנית לה הזכות לבחירה בין ניתוח קיסרי ללידה רגילה (מאחר שבלידה לאחר ניתוח קיסרי קיים סיכון לקרע רחמי, המערכת מאפשרת לנשים לבחור בניתוח קיסרי מוזמן). אם היא תחליט לעבור ניתוח קיסרי, היא מעוניינת לעבור קשירת חצוצרות.

ישנן שתי דרכים אפשריות לביצוע הפעולה:

1. הדרך המסורתית (הישנה): ניתוק של החצוצרה וצריבת כל הגדם. בשיטה זו ישנם דיווחים על חיבור ספונטני מחדש של חלקי החצוצרה והריונות (כל זה מוסבר לנשים טרם ביצוע הפעולה). יתרה מכך, קיימים מקומות רבים בעולם שיודעים לבצע ניתוח לשחזור החצוצרה (הניתוח מבוצע כי ישנם מקומות שבהם קשירת חצוצרות מבוצעת אחרי לידה אחת בלבד, ושיעור החרטות של הנשים די גבוה).
2. השיטה החדשה: כריתת החצוצרות כולן (לא השחלות!). ההיגיון מאחורי שיטה זו הוא שלאחרונה הוכח שמקור סרטן השחלה הוא מהחצוצרות, ולכן מנצלים את ההזדמנות לקשירת החצוצרות, לכריתתן ולהורדת הסיכון לסרטן שחלה. חשוב לציין שלחצוצרות אין תפקיד פיזיולוגי מלבד העברה (Transport) של הזרע ובהמשך של העובר לרחם. מובן שבשתי השיטות ניתן להרות על ידי הפריה חוץ גופית (IVF). למעשה, ישנן נשים תחת טיפול IVF שמסיבות של פריון חייבים להרות להן את החצוצרות והדבר לא משפיע כלל על הטיפול, מאחר שב-IVF לא זקוקים לחצוצרות (ביציות נלקחות מהשחלה, מופרות עם זרע במעבדה והעובר מוחזר ישירות לרחם). האם באישה זו ניתן לבצע קשירת חצוצרות?

תשובה

נקדים ונאמר שקשה לענות תשובה ספציפית בשאלה זו בלי להכיר מקרוב את הנתונים הרפואיים (ולא רק אותם) המדויקים לגבי האישה המדוברת, והאמור להלן נאמר משום כך יותר ככיוון כללי ופחות כדברים מוחלטים לגבי האישה המדוברת עצמה, שלגביה מן הראוי שהרב או הרופא השואל ישקול את הדברים יחד עם מכלול הנתונים, לאחר שיברר אותם ככל האפשר.

כפי שפורט בהרחבה בתשובה בשו"ת במראה הבזק (חלק ח סימן מ), סירוס אישה אסור לרוב הפוסקים מדרבנן, ולדעת הגר"א (ולהבנתו אף ברמב"ם ובשלחן ערוך, שלא כהבנת רוב נושאי הכלים) מן התורה.

אמנם "כוס של עיקרין" הותרה לאישה (לפחות במקום צער לידה חריג), אך זאת בפשטות ולרוב הדעות משום שמדובר בעיקר עקיף בגרמא ולא בפגיעה ישירה באיברי ההולדה.

לכן על דרך כלל, קשירת חצוצרות אסורה אלא אם מדובר במצב שבו היריון מהווה סכנה לאישה ואמצעי מניעה אחרים אינם יעילים דיים.

תשישות – גם אם היא יכולה להוות בסיס להתיר מניעת היריון (בפרט כשמדובר במי שכבר קיימו פרייה ורבייה, וכבשאלה זו), למעט מקרים חריגים אינה בגדר סכנה ממש שיכולה להתיר איסור זה.

אכן, לסברת החזון איש וביאור הגרני"א רבינוביץ (ראה במראה הבזק שם) ייתכן שאיסור סירוס הוא רק באיברים חיצוניים בזכר וכן בנקבה, ברחם שיש מקום להחשיבו כחיצוני הואיל שהוא פתוח לחוץ, מה שאין כן בחצוצרות.¹

סברא זו היא בניגוד לעמדת רוב האחרונים ויוצרת קשיים משמעותיים, שניתנים ליישוב רק על ידי דחקים גדולים בהבנת הסוגיות וביישוב ההלכה עם המציאות הרפואית וכפי שהתבאר בתשובה הנ"ל באריכות.

העובדה שבאחוז מסוים של ניתוחי קשירת החצוצרות באחת השיטות יש איחוי מחדש של החצוצרה לאחר זמן אינה יכולה להיות שיקול להיתר.²

גם העובדה שניתן "לתקן" את החצוצרות בניתוח חוזר אינה מועילה מבחינה הלכתית.³

ייתכן שאם אין ברירה וחייבים לבצע ניתוח של קשירת חצוצרות, יש מקום להעדיף שיטה שיש בה צד קולא - ולו גם קלוש כזה - אך זו אינה סיבה להתיר במצבים אחרים. וגם כשאכן אין ברירה, צריך עיון אם יש מקום להביא סברא זו בחשבון כשיקול עיקרי אם לעומתה עומדים שיקולים רפואיים אחרים, כגון הרווח הצדדי בהקשר של מניעת סרטן.⁴ שיקולים אלה, הרפואיים, הם שצריכים להיות גם שיקולים העיקריים בבחירת סוג הקשירה אם וכאשר מחליטים ומוכרחים לבצע קשירה.

נוסיף שגם האפשרות להרות על ידי IVF אינה רלוונטית לשאלה ההלכתית. דבר ברור הוא שאיסורי סירוס קשורים לכך שאיברים אלה הם שמאפשרים הולדה בדרך הטבע ולא תלויים בכך שאפשר לעקוף את הטבע.⁵

האפשרות של IVF רלוונטית למי שזקוקה רפואית לקשירת חצוצרות (באופן שהדבר מגיע לכדי סכנה ומותר) אלא שמקווה עוד שבעתיד ישתנה מצבה הרפואי לטובה ותוכל ותצא להרות,⁶ אך לא לדיון ההלכתי עצמו.

כאמור בהקדמתנו, הדברים נכתבים בעיקר ככיוון כללי והתוויית עקרונות ולא כמענה בנוגע לאישה מסוימת זו. מכל מקום, נעיר כי לא ברור מהשאלה למה לא די לאישה זו באמצעי מניעה סטנדרטיים – בטוחים רפואית וקלים הרבה יותר הלכתית – דוגמת התקן תוך רחמי. התקן טוב יעיל ללא צורך בהחלפה למשך מספר שנים, ובהתחשב בגיל של האישה שבידון דידן היא תצטרך כנראה להחליף אותו לכל היותר פעם אחת לפני שתגיע לגיל שבו בכל מקרה לא יהיה סיכוי של ממש להיריון טבעי. מלבד הרווח ההלכתי החד משמעי בהשוואה לקשירת חצוצרות, יש רווח נוסף והוא האפשרות להתחרט בלי שהדבר יצריך ניתוחי תיקון או הפריית מלאכותיות, שהם פרוצדורות רפואיות סבוכות, יקרות ובעלות סיכויי הצלחה המוטלים בספק וסיכונים אחרים.

¹ יצוין גם שלמעשה החזון איש עסק במערכת הרבייה של זכר ולא הורה היתר מכוח סברתו זו אלא רק נקט שפגיעה באיברי הרבייה הפנימיים דינה ככוס של עיקרין, האסורה בזכר לכל הפחות מדרבנן. הסברה להתיר בנקבה אינה מפורשת בדבריו אלא מבוססת על דימוי האיסור שבנקבה לזה שבזכר כדי להסיק שבאיברים הפנימיים גם לגבי נקבה הדין הוא ככוס של עיקרין, ועל פי דימוי זה, פסיקה על פי העיקרון שבנקבה כוס של עיקרין מותרת.

למעשה, גם על זה ניתן להתווכח בשני מישורים: ראשית, אולי יש לחלק בין זכר, שעיקר המערכת אצלו היא באיברים החיצוניים, לנקבה; שנית, אולי אין הכוונה להשוות לגמרי לכוס של עיקרין אלא רק לומר שפגיעה באיברים פנימיים אסורה מדרבנן בלבד ככוס עיקרין ולא מן התורה.

הגרנ"א רבינוביץ לעומת זאת אכן עסק בפירוש בשאלה של קשירת חצוצרות, אך הוא לא סמך למעשה על סברתו להתיר אלא במקום סכנה.

² אכן לגבי כוס של עיקרין הובאה במאירי סברא שקולתה של כוס עיקרין נובעת (גם) מכך שהסירוס הנגרם על ידה אינו ודאי, אבל אין מקום לדמות את נדונונו לדברי המאירי: א. במאירי מדובר על שתיית כוס של עיקרין לצורך תועלת רפואית אחרת, ובסירוס הוא דבר שאינו מתכוון או פסיק רישא, ועל זה יש מקום לומר שאם זה לא ודאי, שוב אין זה פסיק רישא. מה שאין כן כשהפעולה נעשית למטרה של עיקור, שברור שהאפשרות שהיא תיכשל אינה יכולה להתיר את עשייתה במכוון (כך מסתבר אפילו אם היה מדובר בספק שקול, ואין כאן מקום לספק דרבנן, כיוון שאין ספק אם הדבר אסור או לא אלא יש עשיית איסור במכוון והספק הוא אם אכן יצליחו בכך, ונוסף לכך – כאן הרי אין ספק שקול אלא רוב שהאיסור ייעשה); ב. קשירת החצוצרות מביאה בשעתה לעיקור ודאי ולא ספק, אלא שלפעמים לאחר זמן המקום יתרפא (ואכן עיקור זמני יש בו צד קולא, לדעת רוב הפוסקים, אך זה כשוודאי שמדובר בעיקור זמני ולא בספק גרידא, ובוודאי שלא בעיקור שבדרך כלל הוא קבוע וזו גם המטרה, אלא שלפעמים הוא נכשל ומועיל רק באופן זמני).

³ ראה במראה הבזק חלק ו תשובה עז הערה 5.

אכן כפי שהתבאר שם, ישנה דעת יחיד (של הדבר יהושע) שמצדדת להקל בזה, אך לא ברור שזו מסקנתו (סוף התשובה חסר) ועל כל פנים הוא יחיד בדבר הזה.

⁴ כאן יש מקום לשקול 'רווח' זה מאחר שאינו מהווה נימוק לעצם הניתוח ולהיתר הסירוס אלא רק לבחירת צורתו, כשכמובן מאידך גיסא עומד השיקול של אפשרות התיקון – לא מההיבט ההלכתי אלא מההיבט של האפשרות לתיקון אם וכאשר האישה תתחרט בעתיד, כמתואר בשאלה.

⁵ גם סירוס זכר שאיסורו מן התורה מתייחס הן לאשכים הן לגיד והן לחוטי הזרע (ראה בתשובה הנ"ל) אסור מהתורה אף שניתן כיום לשאוב זרע ישירות מהאשכים ולבצע IVF ללא צורך בגיד ובחוטי הזרע, וכידוע קיימת גם אפשרות של שיבוט שבה גם האשכים 'מיותרים'...

⁶ במקרה שבשאלה – אישה בת 37 שיש לה כבר שבעה ילדים והשמיני בדרך – ספק גדול אם העניין רלוונטי גם במישור של האפשרות שתמצא להרות בעתיד (ובמנותק מהשיקול ההלכתי). אם היא תתחרט יהיה זה מן הסתם רק לאחר פרק זמן מהלידה הקרובה ומהניתוח, היינו כנראה בגיל ארבעים ומעלה. ספק אם ימצא רופא שיסכים לבצע הליך של IVF על הסיכונים הכרוכים גם בו לאישה כדי לאפשר ילד תשיעי לאישה בת ארבעים ויותר (ואף ספק אם הלכתית נכון יהיה לעשות כך).

בשם צוות המשיבים ובברכת התורה,

הרב משה ארנריך   הרב יוסף כרמל
ראשי הכולל

חברי הועדה המייעצת:
הרב זלמן נחמיה גולדברג
הרב נחום אליעזר רבינוביץ

יועצים מדעיים:
הרב פרוי אברהם שטינברג
הרב פרוי דרור פיקסלר
הרב פרוי נתן קלר

<p>לעיין שלמה דוד בן זלמן ושרה אבנית ז"ל נלביע סינן תשע"ט</p>	<p>לעיין רבי יעקב זייל בן אברהם ועיישה וחנה בת יעיש ושמחה סבג</p>	<p>לעיין גב' לוריינ הופמן ז"ל</p>	<p>לעיין חיים משה בן קוקה יהודית כהן ז"ל נלביע ז' בתשרי תשע"ה</p>	<p>לעיין סוזי בת עליזה כהן ז"ל נלביע כ"ד בחשוון תשע"ח</p>
--	---	---	---	--

לעיין הנופלים במערכה על הגנת המולדת היידי

חדש – "צפנת ישעיהו" מאת הרב יוסף כרמל

הנביא ישעיהו פעל באחת מהתקופות הסוערות והדרמטיות ביותר בחיי האומה הישראלית, תקופה של ציפייה למשיח שנשברה ברעש אדמה נורא, וחוללה גם מהפך רוחני ופוליטי. האור בקצה המנהרה הפציע שוב רק בימיו של חזקיהו. צפנת ישעיהו: מעזיה עד אחז מפגיש אותנו עם שלושה מלכים שעמדו בצומת היסטורי זה בתולדות עמנו: עזיהו, המלך שדרש את האלוהים אך לקה בצרעת בעקבות חטאו; יותם, המלך הצדיק ביותר בתולדות עמנו; ואחז, המלך אשר הכיר בקב"ה אבל לא האמין בהשגחתו.

בביאורו לנבואות ישעיהו, נצמד הרב כרמל, לדברי חכמינו וגדולי הראשונים, ומציע דרך מרתקת ללימוד תנ"ך בעקבות חז"ל. קריאה זו מבהירה את התכנית האלוהית ומבררת סוגיות עקרוניות באמונה. צפנת ישעיהו מגלה לקורא את משמעות הנבואות לדורו של הנביא ואת הרלוונטיות שלהן לדורנו.

לרכישה